

The Change in Recreational Activity Usage in the Normalization Process After Covid-19 and Individuals' Cravings for Urban Green Areas[#]

Sertaç Güngör^{1,a,*}, Burcu Öner^{2,b}

¹Department of Landscape Architecture, Faculty of Agriculture, Selcuk University, 42250 Selçuklu/Konya, Turkey

²Department of Landscape Architecture, Institute of Science, Selcuk University, 42250 Selçuklu/Konya, Turkey

*Corresponding author

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>[#]This study was presented as an oral presentation at the 5th International Anatolian Agriculture, Food, Environment and Biology Congress (Tokat, TARGID 2020)</p> <p>Research Article</p> <p>Received : 14/09/2020 Accepted : 01/12/2020</p> <p>Keywords: COVID-19 Coronavirus Recreational activity Greenbelt Cravings for Green Areas</p>	<p>In this study, we examined how the new type of coronavirus (COVID-19), which originated in Wuhan, China, affected the whole world in a short time, affected individuals' recreational activities and how much these activities changed after the normalization process. After the first case was announced in our country on March 10, 2020, many measures were taken, and within the scope of these measures, bans and partial bans occurred. The coronavirus, which has been declared a pandemic by the World Health Organization and has become a deadly virus all over the world, has also directly affected the recreational activities of people. The study, the longing of individuals to green areas during this epidemic period was evaluated by comparing the conditions before and after the normalization process of recreational activities. In addition, the findings obtained in accordance with the survey conducted in the study indicate that the new coronavirus affects both the recreational activities and psychological conditions of people.</p>

Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 8(sp1): 8-12, 2020

Covid-19 Sonrası Normalleşme Sürecinde Rekreatif Aktivite Kullanımlarının Değişimi ve Kentsel Yeşil Alan Özlemi

MAKALE BİLGİSİ	ÖZ
<p>Araştırma Makalesi</p> <p>Geliş : 4/09/2020 Kabul : 01/12/2020</p> <p>Anahtar Kelimeler: COVID-19 Koronavirüs Rekreatif aktivite Yeşil alan Yeşil Alan Özlemi</p>	<p>Bu çalışmada Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkarak kısa zamanda tüm dünyayı etkisi altına alan ve yeni tip koronavirüs (COVID-19) olarak belirlenen salgının bireylerin rekreatif aktivitelerini nasıl etkilediği ve normalleşme sürecinden sonra bu aktivitelerin ne kadar değiştiği incelenmiştir. Ülkemizde 10 Mart 2020 de ilk vakanın açıklanmasından sonra birçok tedbirler alınmış, bu tedbirler kapsamında yasaklar ve kısmi yasaklar meydana gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilerek tüm dünyada ölümcül bir virüs haline gelen koronavirüs, insanların rekreatif aktivitelerini de doğrudan etkilemiştir. Çalışmada rekreatif aktivitelerin normalleşme sürecinden önceki ve sonraki durumları kıyaslanarak bireylerin bu salgın döneminde yeşil alanlara olan özlemi değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada yapılan anket doğrultusunda elde edilen bulgular yeni koronavirüsün insanların gerek rekreatif faaliyetlerini gerekse psikolojik durumlarını etkilediği yönündedir.</p>

^a sertac@selcuk.edu.tr

^b <https://orcid.org/0000-0003-2703-9557>

^c mimarburcuoner@gmail.com

^d <https://orcid.org/0000-0001-7267-4037>

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde COVID-19 pandemi yani küresel bir salgın olarak ilan edilmiştir (World Health Organization, 2020).

Dünya geneline yayılan COVID-19 salgınının Türkiye'deki ilk tespit edilen COVID-19 vakası Sağlık Bakanlığı tarafından 10 Mart 2020'de açıklanmıştır. Ülkedeki virüse bağlı ilk ölüm ise 15 Mart 2020'de gerçekleşmiş, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, 1 Nisan 2020'de yaptığı açıklamada koronavirüs vakalarının tüm Türkiye'ye yayıldığını açıklamıştır (Anonim, 2020).

COVID-19 (Corona Virüs Hastalığı 2019) ortaya çıktığı andan itibaren pek çok psikolojik soruna neden olmuştur. COVID-19'un ciddiyeti, Ulusal Sağlık Komisyonu onu resmi olarak B tipi bulaşıcı bir hastalık olarak sınıflandıran ve 20 Ocak 2020'de bu hastalıkla mücadele etmek için harekete geçene kadar hafife alınmıştır. O andan itibaren salgın tüm dünyada endişeyle takip edilmeye başlanmıştır. COVID-19'un belirsizliği ve düşük öngörülebilirliği, yalnızca insanların fiziksel sağlığını tehdit etmekle kalmamakta, aynı zamanda birçok teorisinin gösterdiği gibi, özellikle duygular ve bilişsel yetenekler açısından insanların ruh sağlığını da etkilemektedir (Li ve ark., 2020).

COVID-19 salgınına verilen küresel tepki, insan hareketlilik modellerinde ve çalışma ortamlarında önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Kısmi sokağa çıkma yasakları sırasında sosyal mesafe önlemlerinin kentsel yeşil alanın rekreasyonel kullanımını nasıl etkilediği ortaya çıkmıştır. Norveç de dahil olmak üzere birkaç ülkede, sokağa çıkma yasakları daha az sayıda olmuş ve vatandaşların sosyal mesafenin korunması ilkesine bağlı kalarak dışarıda vakit geçirmelerine izin verilmiştir (Venter ve ark., 2020).

Peyzaj tasarımı genellikle insanların sağlığını ve refahını koruyan bir tasarımdır. Sürdürülebilir peyzaj, düşük etki, düşük bakım, düşük kaynak kullanımı ve her bir alana ve iklime uyan - neredeyse kendi kendine özen gösteren - genellikle düşük maliyetli peyzajdır. Peyzaj, yapı unsurları arasında benzersizdir çünkü canlı ve dolayısıyla dayanıksız bitmiş ürün içerir (Soydan ve Benliay, 2020).

Ülkemizde ise durum yetkili resmi kurumlar tarafından yürütülmektedir. Yurt içi ve yurt dışı yolculukların kısıtlanması, büyük ve küçük çapta tüm etkinliklerin durdurulması, kısmi sokağa çıkma yasaklarının uygulanması, insanların bir arada bulunabilecekleri açık ve kapalı mekanların faaliyetlerinin sınırlandırılması alınan önlemlerin başında gelmektedir. Bunun yanında üniversiteler dahil tüm eğitim ve öğretim kademelerine geçici olarak ara verilmiştir. Tüm bu kısıtlamalar insanların sağlıklarını tehdit eden Koronavirüs salgınından korunmak amaçlı yapılmaktadır. Ancak bu kısıtlamaların neden olacağı olumsuzlukları düşünüp bu doğrultuda bilgilendirici ve yönlendirici bir takım uygulamaların halkla paylaşılması büyük önem arz etmektedir. Özellikle genç ve yaşlı nüfusun dışarı çıkamamasından kaynaklı hareketsizliğin yaratacağı fiziksel, fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların önlenmesi elzem bir durumdur (Uslu ve ark., 2020).

Birçok uzman kişi ve kurum tarafından virüsün hızlı yayılmasını azaltmanın önemi üzerinde durulmakta ve

karantina altında olmanın kişilerin birbirlerine bulaştırma riskini en aza indirmede koruyucu bir yöntem olduğu vurgulanmaktadır (Eskici, 2020).

Boş vakitlerinde bireylerin gönüllü olarak yaptıkları eğlenmek, dinlenmek, canlanmak vb. amaçlarla yaptıkları etkinliklerin tümü rekreasyondur (Karaküçük, 2014). Rekreasyon kelime anlamı olarak ele alındığı zaman yeniden var olma, yenilenme anlamı taşıyan Latince kökenli "recreate" sözcüğünden gelmektedir. Türkçede genellikle boş vakitlerin değerlendirilmesi olarak kullanılmaktadır (Coleman ve Barries, 2000; Şama, 2003; Sabancı, 2016).

Rekreatif faaliyetler bakıldığında, toplumsal rahatlatma, sosyal uyum ve yaşam kalitesinin sağlanması ve geliştirilmesi kavramları ile ilişki olduğu görülmektedir. Rekreasyonel etkinliklere katılan birey, kendini ifade etme imkânı bulur ve içinde bulunduğu gruba karşı bir aidiyet duygusu gelişir (Sabancı, 2016). Yoğun çalışma hayatı ve stresli olan kişiler için rekreasyon giderek bir gereklilik haline gelmektedir ve iyi bir motivasyon aracı özelliği taşımaktadır. (Özışık, 1998; Sabancı, 2016). 21. Yüzyılda artık bireyler hem fiziksel, hem zihinsel hem de ruhsal anlamda sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek için yeşil alanları, parkları ve rekreatif alanları sıklıkla kullanılmaktadırlar (Özdemir ve Polat, 2014; Uyanık, 2016). Kentsel alanlarda yaşayan insanlar, kent yaşamının tek düze, monotonluğu ve bunalımından kaçma isteği rekreasyon faaliyetlerini etkileyen diğer önemli faktörlerdir (Sağcan, 1986).

Rekreasyonel faaliyetlerin sağlık açısından önemli yararları vardır. Fiziksel hareketsizlik, dünyanın çoğu bölgesinde önemli bir halk sağlığı sorunudur ve tek başına klasik sağlığın teşviki ve geliştirilmesi yaklaşımlarıyla çözülmesi olası değildir. Günlük fiziksel aktivite için aktif ulaşımın (bisiklete binme ve yürüme) teşviki bir kazan-kazan yaklaşımıdır; Sadece sağlığı iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda olumlu çevresel etkilere de yol açabilir. Dahası, COVID-19 salgınının kamusal alanların gelecekteki tasarımı, kullanımı ve algılarında önemli değişikliklere neden olması beklendiğinden, kamusal alan kullanımındaki olası değişiklikleri önceden tespit edebilmek önemlidir (Kahlmeier ve ark., 2014).

Bir dizi teori mevcut olsa da, yeşil alanların genel olarak aşağıdaki alanlarla sağlığı etkilediği düşünülmektedir: zarar azaltmak (ısıya, gürültüye ve hava kirliliğine maruz kalmayı azaltmak), zihinsel ve fizyolojik stresi azaltmak ve egzersiz ve sosyalleşme gibi sağlıklı aktiviteleri teşvik etmektir (Fong ve ark., 2018).

Kentsel ve kentsel çevredeki yeşil alan, fiziksel ve psikolojik refah için önemli faydalar sağlayan çok sayıda rekreasyon fırsatı sağlar, ancak bu faydalara insanların erişimi genellikle adil olmaz. Kentsel yeşil alanlar; yürüyüş, koşma, bisiklete binme, piknik yapma, hayvanları gözlemleme veya güneşlenme gibi doğa temelli birçok rekreasyonel aktivite sunarak fiziksel ve psikolojik birçok önemli fayda sağlarlar. Örneğin, parklarda ve yaban yaşamı alanlarında rekreasyon, fiziksel aktivite imkânlarını artırır ve bu nedenle, obezite ve diyabet gibi hareketsiz yaşam tarzıyla ilgili sağlık sorunlarının ortaya çıkma olasılığını azaltırlar. Açık havada rekreasyonun belgelenmiş psikolojik ve sosyal faydaları arasında stres ve

anksiyetenin azaltılması, aynı zamanda ruh sağlığının göstergeleri olarak kabul edilen kendine güven, aidiyet duygusu ve sosyal uyum üzerinde olumlu etkiler bulunur. Rekreasyon fırsatları büyük ölçüde yeşil alan yakınlığına ve erişilebilirliğine, ayrıca biyotik ve abiyotik alan koşullarına, rekreasyon tesislerinin varlığına ve insanların tercihlerine ve değerlerine bağlıdır (Suárez ve ark., 2020).

COVID-19 salgını gibi bir halk sağlığı tehdidi sırasında, yeşil alanların çok sayıda insan tarafından kullanılması da toplum içinde hastalığın yayılma riskini artırabilir. Açık alanlarda hastalık bulaşma riskini en aza indirmeye yönelik halk sağlığı stratejileri, bireysel eylemlerin yanı sıra toplum temelli yaklaşımlara odaklanmıştır. Temel bireysel eylemler arasında COVID-19 semptomları varsa karantina veya (asemptomatik kişiler için) diğerlerinden en az 2 metre uzakta kalmak, el hijyeni ve solunum görgü kurallarına uymak (ör. Bir mendil, maske veya dirsek içine öksürmek veya hapşürmek) yer alır. Bununla birlikte, parkların ve diğer yeşil alanların kapatılması da sağlıklı açık hava etkinlikleri ve stres atma fırsatlarını kısıtlar ve bireyleri daha az uygun ve daha sıkışık alanlara erişmeye sevk edebilir. Bu nedenle, açık hava rekreasyon alanlarının yönetimi, toplum yayılmasının potansiyel risklerine karşı nüfusun ihtiyaçlarını dengelemek için dikkatli bir analiz gerektirir (Freeman, and Eykelbosh 2020).

Çevresel koşulların iyileştirilmesine odaklanan sürdürülebilir bir kentsel planlama, günümüzde en önemli konu haline gelmiştir. Bunun için, peyzaj tasarımı ve kentsel çevre dengesinin sağlanmasına dikkat edilmelidir (Soydan 2020).

Materyal ve Metot

Yapılan bu çalışmada 4 aşamalı bir yöntem izlenmiştir. Öncelikle konu hakkında gerekli yerli ve yabancı kaynaklardan literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra rekreasyonel aktivitelerin normalleşme öncesi ve normalleşme sonrası nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiği irdelenmiştir. İncelenen literatürler, yapılan anket çalışması ve tespitler birlikte değerlendirilerek çalışma alanına dair analizler yapılmıştır. Bu araştırma ve analiz aşamalarından sonra COVID-19 sonrası normalleşme sürecinde rekreasyonel aktivite kullanımlarının değişiminin değerlendirilmesi yapılmıştır ve kentsel yeşil alan özlemi ele alınmıştır.

Araştırma çalışmasının materyali yaş, meslek, eğitim durumu gözetmeksizin rastgele seçilen 100 kadın ve 100 erkek katılımcı ile sağlanmıştır. Veri toplama aracı olarak, sosyal medya grupları üzerinden, gönüllülük esasına dayalı anket tekniğinden yararlanılmıştır. Konuyla ilgili sorular katılımcıların daha kolay anlayabilmeleri için resimlerle desteklenmiştir. Böylece katılımcıların kullanılan terimlere yabancı kalmaması ve tercihlerinin bu sayede daha objektif olması amaçlanmıştır. Anket hazırlama aşamasında konu ile ilgili pek çok farklı makale, tez, yazı dizinleri araştırılıp incelenmiştir. Konu başlıklarının belirlenmesinin ardından ilgili görseller araştırılmış, seçilen görseller anket formunda değerlendirilmek üzere "Google Formlar"da eklenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmada rekreasyonel aktivitelerin karantina döneminde kullanımı ve normalleşme sürecinden sonraki kullanımının değişimi ele alınmıştır. Gönüllülük esasına dayalı, salgın şartlarından dolayı yüz yüze yerine sosyal medya aracılığıyla ulaşılan 200 kişiye yapılan anket çalışmasıyla bu değişim desteklenmiştir. Katılımcıların soruları çevrimiçi ortamda cevaplamaları istenmiştir. Nihai olarak anketi çeşitli meslek gruplarından oluşan 200 katılımcı cevaplandırmıştır. Katılımcıların % 50 si kadın, % 50 i erkektir. %80'i 18-35, %13'ü 35-50 yaş aralığında bulunmaktadır. Öğretmen, öğrenci, mimar, mühendis, esnaf, işçi, emekli, doktor, hemşire, memur, akademisyen, ev hanımı, bebek bakıcısı, garson ve işletmeci gibi birçok farklı meslek gruplarından katılımcılara ulaşılabilmektedir. Bu katılımcıların %54'ü çalışmakta %46'sı çalışmamaktadır. 2004 katılımcının %63'ü 3500 TL ve üzeri gelire sahiptir. COVID-19 salgınında yüksek risk grubu içerisinde bulunan kronik rahatsızlığı olan katılımcıların sayısı çok fazla değildir. Katılımcıların tamamının cevaplandığı bu soruda %86 ile 172 kişi kronik rahatsızlığım yok yanıtını verirken kalan %14'lük 28 kişi kronik rahatsızlığım var yanıtını vermiştir. Katılımcıların rekreasyonel faaliyetleri aşağıdaki gibidir (Çizelge 1). Rekreasyonel alanlarda bireyler genellikle %49 ile 1-2 saat zaman geçirdiğini söylemişlerdir.

COVID-19 salgınından önce haftada kaç kez açık havaya çıkıyordunuz sorusuna katılımcılar %79,8 ile 3 kereden fazla yanıtını vermiştir. 2 kere diyenlerin oranı ise %15,8'dir (Çizelge 2). COVID-19 salgınından sonra haftada kaç kez açık havaya çıktınız sorusuna ise %33 ile 3 kereden fazla cevabı verilmiştir (Çizelge 3).

Normalleşme sürecinden sonra rekreasyonel aktiviteleriniz arttı mı sorusuna evet diyenlerin oranı %43 iken hayır diyenlerin oranı %57'dir. Normalleşme sürecinin erken başladığını düşünen katılımcılar %65 iken, başlaması gerekiyordu diyenlerin oranı %22 ve kararsız olanların oranı da %13'dür. Yine tüm katılımcıların cevaplandırmış olduğu kısıtlamaların devam etmesini ister miydiniz sorusuna çoğunluk %71,1 ile evet demiştir.

Salgının yoğun olduğu zamanlarda sokağa çıkma yasaklarıyla insanların dışarıya çıkmaları büyük ölçüde engellenmiştir. COVID-19 salgınının yoğun olduğu tarihlerde rekreasyonel aktivite yapmak için dışarı çıkıyor muydunuz sorusuna katılımcılar %93 ile hayır derken %7'lik kesim evet demiştir. Çalışmanın amaçlarından biri olan insanların kentsel yeşil alanlara duydukları özlem yüksek seviyededir. Bunda en etkili olan duygu, bu tarz stres durumlarında, yeşil alanların insana huzur, sakinlik, dinginlik vermesidir. Karantina sürecinde özellikle psikolojik olarak yıpranan kişiler yeşil alanlara olan özlemlerinin arttığını söyleyerek, bu alanların insan psikolojisini olumlu etkilediğini dile getirmişlerdir. Katılımcıların %73'ü Covid-19 salgını sırasında yeşil alanlara özleminin arttığını belirtmiştir. Kısmen diyenlerin yüzdesi 19 dur. Bu stresli süreçte katılımcıların %67 si psikolojik açıdan olumsuz, %18'i kısmen olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Katılımcıların %95'i yeşil alanlarda bulunmanın insan psikolojisini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Korku, kaygı ve endişe duyan katılımcıların çoğunluğu bu süreçte içine kapandıklarını söylemişlerdir (Çizelge 4).

Çizelge 1. Katılımcıların rekreasyonel faaliyetler yapma sıklık oranları

Table 1. Frequency of recreational activities of the participants

Katılımcıların rekreasyonel faaliyetler yapma sıklığı	Kişi Sayısı	Yüzde %
Her gün	32	16
Haftada 1-2 kez	98	49
Ayda 1 kez	38	19
Yılda 1 kez	14	7
Hiç	18	9

Çizelge 2. Katılımcıların COVID-19 öncesi açık havaya çıkma durumları

Table 2. Participants' outdoor exposure before COVID-19

COVID-19 salgınından önce haftada kaç kez açık havaya çıkıyordunuz	Kişi Sayısı	Yüzde %
1 kere	5	2,5
2 kere	32	16
3 kereden fazla	160	80
Hiç	3	1,5

Çizelge 3. Katılımcıların COVID-19 sonrası açık havaya çıkma durumları

Table 3. Participants' outdoor exposure after COVID-19

COVID-19 salgınından sonra haftada kaç kez açık havaya çıkıyordunuz	Kişi Sayısı	Yüzde %
1 kere	38	19
2 kere	60	30
3 kereden fazla	66	33
Hiç	36	18

Çizelge 4. Katılımcıların psikolojik açıdan etkilenme durumu

Table 4. The psychological status of the participants

COVID-19 salgını sizi nasıl etkiledi	Kişi Sayısı	Yüzde %
İçime kapandım	9	4,5
Hasta olmaktan korkuyorum	15	7,5
Tedbir almamış insanlardan korkuyorum	92	46
Evdeki yaşlı/çocuğu hasta etmekten korkuyorum	64	32
Psikolojim çok etkilenmedi	15	7,5
Hiçbiri (hastalığa inanmıyorum)	5	2,5

Katılımcılara normalleşme sürecinde insanların rekreasyonel aktivitelerde bulunmasını destekliyor musunuz diye sorduğumuzda %50 ile kısmen destekliyorum, %20 ile hayır desteklemiyorum, %17 ile destekliyorum olması gereken zaten bu ve %13 ile kısıtlamaların devam etmesi lazım şeklinde yanıtlar alınmıştır.

Katılımcılara 5 li Liekerd olarak normalleşme sürecine karşı memnuniyet durumları sorulmuştur. %67 oranında çok memnun ve memnun oldukları, % 30 oranında kararsız oldukları tespit edilmiştir. Sokağa çıkma kısıtlamalarının kalkmasından memnuniyet oranı yaklaşık %70 dir. Hastalık bulaşması korkusundan dolayı rekreasyonel aktivitelere katılmaktan memnun olanların oranı %15 de kalmışken kararsız olanlar %30 dur. Kendini ruhsal açıdan iyi hisseden katılımcıların oranı maalesef %30 oranındadır.

%35 lik bir oranla ruhsal açıdan kararsız hissetmektedirler. Normalleşme sürecinde kendini rekreasyonel aktivitelerde bulunmak için hazır hissedenlerin yüzdesi 40 dır. %28 oranda kararsızlık ön plandadır. Kentsel yeşil alanlara (parklar, piknik ve mesire alanları, sahil kenarları) özlem hastalık bulaşma riskinden dolayı % 20 seviyesinde kalmıştır. Kalabalık yeşil alanları kullanmama/kaçınma yüzdesi 70 dir. Normalleşme sürecinden sonra rekreasyonel aktivitelere katılma isteğim arttı diyen katılımcı oranı %50 dir. Normalleşme sürecinden önce (karantinada) rekreasyonel aktivitelerin eksikliğini hissettim diyen katılımcıların oranı %40 dır. Covid-19 sürecinde yeşil alanların ve rekreasyonel aktivitelerin değerini anladım diyen katılımcıların oranı % 80 gibi dikkat çekici bir seviyededir.

Sonuç

Bu çalışma kapsamında COVID-19 salgını sürecinde ve sonrası normalleşme sürecinde rekreasyonel aktivite kullanımlarının değişimi ve kentsel yeşil alanlara duyulan özlem incelenmiştir. Buna göre COVID-19 dönemi öncesi birçok rekreasyonel aktivitelerde bulunan bireylerin salgından sonra bu aktiviteleri yapmadığı veya yapamadığı görülmektedir.

Açık yeşil alanlar gelişmiş ülkelerde medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilir. Bu alanlar insanlar tarafından oldukça kullanılan alanlardır. Yaşam kalitesi arttıkça çevresel kalite de artmaktadır. Yaşadığımız bu zorlu pandemi günlerinde insanlar açık yeşil alanlara özlem duyduğunu dile getirmiştir. Yapılan anket çalışmasında bu oran %73 ile desteklenmiştir. Yeşil alanların insanı dinlendirmesi, huzur vermesi, dinginlik sağlaması gibi birçok olumlu psikolojik etkiler yarattığı çeşitli çalışmalarda görülmüştür. Yaşanılan stresli günler, evde karantinada kalınması, korku ve kaygı bozuklukları gibi birçok olumsuz etkilerin bu dönemde arttığı söylenebilir. Normalleşme sürecinin başlaması sonrasında insanlar bu olumsuz düşüncelerden bir nebze olsun uzaklaşmıştır.

Pandemi öncesi rekreasyonel faaliyetlerini sorunsuz bir şekilde yerine getiren birey salgın sonrasında rutin aktivitelerini dahi yerine getirememiştir. COVID-19 salgının yoğun olarak yaşandığı tarihler ile normalleşme sürecinin başladığı andan itibaren geçen süre arasında rekreasyonel aktivite kullanımlarından değişimler gözlemlenmiştir. Çalışma kapsamında, genel olarak aktivitelerin salgın dönemlerine göre arttığı ve bireylerin karantina döneminde rekreasyonel aktiviteler ile yeşil alanları özlediği görülmüştür. Çalışmaya katılan katılımcıların %95'i yeşil alanların insan psikolojisi üzerine olumlu etkide olduğu görüşündedir.

Yapılan araştırma sonucunda, COVID-19 salgını sürecinde kişilerin rekreasyonel aktiviteleri kısmen veya tamamen etkilenmiştir. Normalleşme sürecinin başlamasıyla birlikte ise bu aktiviteler artmıştır. Bu süreçte yeşil alanlara duyulan özlem artmış ve bu durum yapılan anket çalışmasının sonuçlarıyla desteklenmiştir.

Kaynaklar

Anonim. 2020. https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_COVID-19_pandemisi Erişim tarihi: 07/09/2020

- Coleman R, Barries G. 2000. Yöneticinin Kılavuzu, Remzi Kitabevi, s. 206. İstanbul.
- Eskici G. 2020. Covid-19 pandemisi: Karantina için beslenme önerileri. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*, 25 (Special Issue 1): 124-129. doi: 10.21673/anadoluklin.722546
- Fong KC, Hart JE, James P. 2018. A Review of Epidemiologic Studies on Greenness and Health: Updated Literature Through 2017. *Curr Environ Health Rep*. 2018;5(1): 77-87. doi:10.1007/s40572-018-0179-y
- Freeman S, Eykelbosh A. 2020. COVID-19 and outdoor safety: Considerations for use of outdoor recreational spaces. National Collaborating Centre for Environmental Health.
- Kahlmeier S, Kelly P, Foster C, Götschi T, Cavill N, Dinsdale H, Woodcock J, Schweizer C, Rutter H and Lieb C. 2014. Health economic assessment tools (HEAT) for walking and for cycling: methodology and user guide: economic assessment of transport infrastructure and policies: WHO.
- Karaküçük S. 2014. *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Li S, Wang Y, Xue J, Zhao N, Zhu T. 2020. The impact of COVID-19 epidemic declaration on psychological consequences: a study on active Weibo users. *International journal of environmental research and public health*, 17(6): 2032.
- Özdemir B, Polat A. 2014. The evaluation of user preferences: the case of urban parks in Konya. *The Journal of MacroTrends in Energy and Sustainability, Macro Journals, Vol 2: 2014*.
- Özışık Y. 1988. *Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreasyon Sorunları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Sabancı G. 2016. *Öğretim Elemanlarının Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Saçcan M. 1986. *Rekreasyon ve Turizm*. İzmir: Cumhuriyet Basımevi.
- Soydan O. 2020. Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından Niğde Kent Parklarının İncelenmesi. *Euroasia Journal of Mathematics, Engineering, Natural & Medical Sciences International Indexed & Refereed ISSN: 2667-6702. Volume (7), Issue (10), Page:119-130, Year (2020)*.
- Soydan O, Benliay A. 2020. The Effect of Different Floor Coverings Elements on Landscape Ergonomics. *Artium*, 8(1): 11-17.
- Suárez M, Barton DN, Cimbuova Z, Rusch GM, Gómez-Baggethun E, Onaindia M. 2020. Environmental justice and outdoor recreation opportunities: A spatially explicit assessment in Oslo metropolitan area, Norway. *Environmental Science & Policy*, 108: 133-143.
- Şama E. 2003. Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2): 99-110
- Uslu S, Karavelioğlu M, Gumusgul O. 2020. Geleneksel Rekreatif Oyunlar: Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını Sürecinde Boş Zaman Değerlendirme Önerileri. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2 (Özel Sayı 1): 14-25. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/srad/issue/54676/742011>
- Uyanık HS. 2016. *Yeni Kent Kurgusunda Rekreatif Yeşil Alanlar ve Parklar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye.
- Venter Z, Barton D, Gundersen V, Figari H, Nowell M. 2020. Urban nature in a time of crisis: recreational use of green space increases during the COVID-19 outbreak in Oslo, Norway. *Environmental Research Letters*.
- World Health Organization. *Coronavirus disease 2019 (COVID-19)*, 2020.